

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

09 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Vladimir Timofti,

Judecători – Anatolie Țurcan, Elena Cobzac, Nadejda Toma, Victor Boico

a judecat, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău Popov Oleg, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2018, în cauza penală în privința lui

Dichii Mihail XXXXX, născut la XXXXX, originar din s. XXXXX, r-nul XXXXX, domiciliat în or. XXXXX, str. XXXXX, nr. XX

și

Dabija Vadim XXXXXX, născut la XXXXX, originar și domiciliat în mun. XXXXX, str. XXXXX, nr. XX, bl. XX ap. XXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 12.09.2018– 05.10.2018;

Instanța de apel: 26.10.2018–05.12.2018;

Instanța de recurs: 22.02.2019 – 09.07.2019.

Asupra recursului ordinar declarat, în baza actelor din dosar, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 05 octombrie 2018, examinată în baza probelor administrate la faza de urmărirea penală în conformitate cu prevederile art.364¹ Cod de procedură penală, Dichii Mihail și Dabija Vadim au fost recunoscuți vinovați și condamnați în baza art.217 alin.(2) lit. b) Cod penal, la câte 1 an închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții și de a exercita o anumită activitate legată de producerea, prepararea, prelucrarea, transformarea, păstrarea, expedierea, distribuirea sau transportarea drogurilor, etnobotanicelor sau analoagelor acestora pe un termen de 3 ani, fiecare.

În temeiul art.90 Cod penal, pedeapsa stabilită a fost suspendată condiționat pe un termen de probațiune de 2 ani, fiecare.

Cererea acuzatorului de stat privind încasarea din contul inculpaților cu titlu de cheltuieli de judecată a sumei de 2 409,87 lei, a fost respinsă ca neîntemeiată.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, în fapt, a constatat că Dabija Vadim împreună cu Dichii Mihail în perioada nestabilită de organul de urmărire penală, au procurat de la persoane necunoscute 0,245 gr. de masă vegetală, ce conține cannabinoidul sintetic MDMB(N) -2201, analog al substanței stupefiante AB-PINACA- CHM, pe care au păstrat-o în scopul de consum personal până la data 29.06.2018, aproximativ ora 22²⁰, când au fost depistați de către colaboratorii BRO al DP mun. Chișinău, în automobilul de model

„Mitsubishi Colt” cu n/î UBA 676, parcat pe str. Bernardazzi 31, mun. Chişinău şi au fost conduşi la IP Centru DP mun. Chişinău pentru verificare.

Conform raportului de expertiză nr. 34/12/1-R-3219 din 23.07.2018 masa vegetală mărunţită conţine cannabinoidul sintetic MDMB(N) -2201, analog al substanţei stupefiante AB-PINACA- CHM cu masa 0,245 gr., ceea ce reprezintă proporţii mari.

3. Sentinţa a fost atacată cu apel de către acuzatorul de stat, care a solicitat casarea parţială a acesteia în partea cheltuielilor de judecată şi pronunţarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanţă, cu dispunerea încasării în mod solidar din contul inculpaţilor în beneficiul statului a cheltuielilor judiciare în sumă de 2 409,87 lei.

În argumentarea apelului s-a invocat, că suma cheltuită de stat în legătură cu efectuarea acţiunilor procesual penale într-o cauză penală în conformitate cu prevederile art.art.227-229 Cod de procedură penală, urmează a fi achitate de către persoana care a fost recunoscută vinovată. Consideră că instanţa de fond neîntemeiat a respins solicitarea acuzării privind încasarea sumei de 2 409,87 lei de la inculpaţi în beneficiul statului.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curţii de Apel Chişinău din 05 decembrie 2018 apelul declarat a fost respins ca nefondat.

5. Referindu-se la soluţia adoptată de către prima instanţă privind cheltuielile de judecată, instanţa de apel a constatat că, la adoptarea sentinţei, nu a fost admisă derogarea de la normele procesual-penale relevante cauzei, soluţia adoptată fiind una întemeiată şi corectă. În acest context, instanţa de apel a menţionat că dispunerea expertizei de către organul de urmărire penală pentru efectuarea examinării chimice a substanţelor narcotice, în urma pornirii urmăririi penale în speţă, constituie acţiuni procesuale ce ţin de administrarea probatoriului şi formularea învinuirii, care sunt puse în sarcina părţii acuzării.

Din acest considerent, instanţa de apel a statuat că cheltuielile suportate în cadrul urmăririi penale în vederea demonstrării vinovăţiei inculpaţilor în comiterea infracţiunii incriminate, prin numirea efectuării expertizei judiciare, reprezintă cheltuieli judiciare ce sunt achitate din bugetul statului, or obligaţia pozitivă a statului în sensul art. 6 par.2 CEDO este ca prin intermediul organelor de urmărire penală şi a procuraturii de a demonstra în sensul art.art.24, 56 Cod de procedură penală, vinovăţia persoanei, fiindu-le atribuită în sensul art.art.96-97 Cod de procedură penală sarcina probaţiunii, iar persoana acuzată de un delict beneficiind de „*prezumţia de nevinovăţie*”.

Astfel, ţinând cont de faptul, că raportul de expertiză judiciară nr.34/12/1-R-3219 din 23.07.2018 în sumă de 1680 lei, a fost utilizat în sensul art.93 alin.(2) pct. 2), 7) Cod de procedură penală în calitate de probă, fiind pus la baza acuzării inculpaţilor, instanţa de apel a relevat că, costul cheltuielilor judiciare urmează să fie suportat de către ordonatorul expertizei judiciare din mijloacele alocate pentru efectuarea expertizelor din bugetul alocat.

Referitor la cheltuielile privind salariul procurorului şi pentru consumarea hârtiilor de format A4, Colegiul penal a reţinut că, normele procedural penale nu prevăd expres achitarea din contul inculpaţilor a cheltuielilor judiciare pentru instrumentarea cauzei penale la etapa urmăririi penale şi anume salariul acuzatorului de stat şi pentru procurarea altor rechizite ca hârtie, pix, ect.

În concluzie, instanţa de apel a conchis că, prevederile art.art.227-229 Cod de procedură penală, nu prevăd astfel de cheltuieli, ce pot fi încasate din contul inculpatului. Aceste norme procedurale invocate de acuzatorul de stat nu reglementează încasarea din contul inculpatului a mijloacelor băneşti, cu titlu de cheltuieli pentru procurarea filelor de hârtie şi a salariului acuzatorului de stat, care sunt achitate din bugetul de stat potrivit Legii.

6. Decizia instanţei de apel este contestată cu recurs ordinar de către acuzatorul de

stat, care invocând temeiul de drept prevăzut la art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită, casarea acesteia cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță în alt complet de judecată.

În argumentarea recursului s-au invocat următoarele motive:

- decizia adoptată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, iar concluzia privind neîncasarea cheltuielilor de judecată de la inculpați în beneficiul statului este neîntemeiată și contravine prevederilor art.227 alin.(1) Cod de procedură penală, care prevede că *cheltuielile judiciare sunt cheltuieli suportate potrivit legii pentru a asigurarea bunei desfășurări a procesului penal;*

- în speță instanța de apel nu a constatat prezența nici unui criteriu din cele prevăzute la art.229 alin.(3) Cod de procedură penală, care prevede situațiile în care condamnatul poate fi eliberat de suportarea cheltuielilor judiciare;

- cheltuielile judiciare într-o cauză penală sunt provocate de săvârșirea unei infracțiuni, care impune desfășurarea urmăririi penale și a judecării cauzei pentru aplicarea legii penale celui care a comis-o, ca urmare cheltuielile judiciare sunt imputabile persoanei condamnate pentru săvârșirea infracțiunii, deoarece fără săvârșirea infracțiunii astfel de cheltuieli nu s-ar fi efectuat;

- prin Legea nr.313 din 22.12.2017 a fost abrogat alin.(2) din art.143 Cod de procedură penală, care punea toate cheltuielile judiciare pentru efectuarea expertizelor din contul mijloacelor bugetului de stat;

- trecerea cheltuielilor judiciare în contul statului vine în contradicție cu prevederile art.16 alin.(2) din Constituția R. Moldova, care prevede că toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice..., iar mijloacele cheltuite de către stat în urma acțiunilor infracționale a făptuitorului recunoscut vinovat în modul stabilit de lege sunt bani care provin din contribuțiile cetățenilor.

7. Judecând recursul ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră că acesta urmează a fi admis, cu casarea parțială a hotărârii contestate, în partea cheltuielilor judiciare, din următoarele considerente.

Potrivit art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Astfel, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea erorilor de drept, de natură să afecteze echitatea desfășurării procesului și care au avut drept consecință adoptarea unei hotărâri nemotivate.

Potrivit art.414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, fiind obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Relevant este de specificat în acest context că, hotărârea instanței de apel, potrivit art.417 alin.(1) pct. 8) Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă, printre altele, temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Însă, contrar celor stipulate de legea procesual-penală, în cauza deferită judecării instanța de apel nu a exercitat în deplină măsură aceste atribuții legale reglementate exhaustiv de legislator.

Analizând textul recursului declarat Colegiul lărgit constată, că recurentul face trimitere la temeiul de casare prevăzut de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală și anume, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, în cazul în care hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Din conținutul recursului rezultă că, partea acuzării este de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de fond, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor inculpaților, însă critică decizia instanței de apel, în partea ce ține de faptul că instanță de apel a menținut sentința prin care a fost respinsă solicitarea acuzatorului de stat, privind încasarea de la M. Dichii și V. Dabija a cheltuielilor judiciare în beneficiul statului în sumă de 2 409,87 lei.

Verificând legalitatea deciziei contestate prin prisma criticilor formulate de recurent, Colegiul penal lărgit, constată că la examinarea apelului în partea pronunțării asupra cheltuielilor judiciare, instanța de apel nu a respectat întru totul prevederile art.art.414 alin.(1), 417 alin.(1) pct. 8) Cod de procedură penală, or, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția în partea ce se referă la neîncasarea sumei de 1 680 lei, sumă care a fost achitată pentru efectuarea expertizei judiciare.

Prin urmare, instanța de recurs reține că, prima instanță i-a recunoscut vinovați și i-a condamnat pe M. Dichii și V. Dabija în baza art.217 alin.(3) lit. b) Cod penal, la 1 an închisoare, cu suspendarea executării acesteia pe un termen de probațiune de 2 ani, fiecare, totodată a respins ca neîntemeiată solicitarea procurorului, privind încasarea de la inculpați a cheltuielilor de judecată în sumă de 2 409,87 lei, soluție menținută de către instanță de apel. În motivarea soluției adoptate, deși instanța de apel corect a conchis că cheltuielile solicitate pentru salariul procurorului și pentru consumarea hârtii de format A4, sunt nefondate pe motiv că normele procesual penale nu prevăd expres achitarea din contul inculpaților a cheltuielilor judiciare pentru instrumentarea cauzei la etapa urmăririi penale, însă concluziile referitor la cheltuielile pentru efectuarea expertizei în sumă de 1680 lei sunt pripite și neargumentate.

În motivarea soluției adoptate instanța de apel a indicat că „...art.142 alin. (1) Cod de procedură penală, stipulează că, expertiza se dispune în cazurile în care pentru constatarea, clarificarea sau evaluarea circumstanțelor ce pot avea importantă probatorie pentru cauza penală, sunt necesare cunoștințe specializate în domeniul științei (...), de către organul de urmărire penală, procuror (...), la caz fiind cele judiciare și raportului de expertiză judiciară nr.34/12/l-R-3219 din 23.07.2018, în vederea depistării infractorului și încadrării juridice corecte a acțiunilor criminale, care în sensul art.143 alin.(1) pct.2) și pct.6) Cod de procedură penală, sunt obligatorii.

Dispozițiile alin.(3) art.75 din Legea cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, nr.68 din 14.04.2016, expres stabilind, că „în cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sunt suportate de către ordonatorul expertizei judiciare din bugetul alocat, cu excepția cazurilor prevăzute la art.142 alin.(2) din Codul de procedură penală”, la caz ordonatorul expertizei fiind organul de urmărire penală și nu partea apărării.

Astfel, ținând cont de faptul, că raportul de expertiză judiciară nr.34/12/l-R-3219 din 23.07.2018 în sumă de 1 680 lei, a fost utilizat în sensul art.93 alin.(2) pct. 2),7) Cod de procedură penală în calitate de probă, fiind pus la baza acuzării inculpaților, Colegiul penal lărgit consideră că costul cheltuielilor judiciare urmează să fie suportat de către ordonatorul expertizei judiciare din mijloacele alocate pentru efectuarea expertizelor din bugetul alocat.”

Reieșind din argumentarea instanței de apel vis-a-vis de cheltuielile suportate de stat pentru efectuarea expertizei judiciare, Colegiul penal lărgit atestă că, la soluționarea acestei chestiuni, instanța de apel nu a ținut cont de dispozițiile art.227 alin.(1), (2) pct. 5) Cod de procedură penală, care stipulează că cheltuieli judiciare sunt cheltuielile suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal. Cheltuielile judiciare cuprind sumele cheltuite în legătură cu efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală.

În prezenta cauză penală, a fost dispusă efectuarea acțiunilor procesuale, fiind întocmit raportul de expertiză judiciară nr.34/12/1-R-3219 din 23.07.2018, pentru care a fost achitată suma de 1 680 lei.

Potrivit prevederilor art.229 alin.(1) și (2) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului, iar instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, cu excepția sumelor plătite interpreților, traducătorilor, precum și apărătorilor în cazul asigurării inculpatului cu avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, atunci când aceasta o cer interesele justiției și condamnatul nu dispune de mijloacele necesare.

Instanța, potrivit alin.(3) al normei sus menționate, poate elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul sau persoana care trebuie să suporte cheltuielile judiciare în caz de insolvabilitate a acestora sau dacă plata cheltuielilor judiciare poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea lor.

Deci, reieșind din concluziile expuse de către instanța de apel în motivarea soluției adoptate, Colegiul penal lărgit constată că, instanța ierarhic inferioară a dispus menținerea sentinței prin care a fost respinsă ca neîntemeiată cererea înaintată de procuror, privind încasarea cheltuielilor de judecată, inclusiv și a sumei de 1 680 lei, cu titlu de cheltuieli pentru efectuarea expertizei judiciare, inculpații fiind eliberați total de la plata acestora, fără a motiva sau a face careva referire la faptul, dacă plata cheltuielilor judiciare poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea inculpaților, în conformitate cu prevederile art.229 alin.(3) Cod de procedură penală.

Tot aici, Colegiul penal lărgit atestă că, la soluționarea chestiunii cu privire la încasarea sau neîncasarea din contul inculpaților M. Dichii și V. Dabija a cheltuielilor judiciare, ce țin de efectuarea expertizei judiciare, instanța de apel făcând trimitere la prevederile art.229 alin.(1), (3), 227 alin.(3), 143 Cod de procedură penală, art.2, 75 alin.(3) a Legii nr.68 din 14.04.2016, „Cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar”, a omis faptul că prin Legea nr.316 din 22.12.2017, în vigoare din 09.02.2018 (publicată în Monitorul Oficial cu nr.40- 47 art.108 din 09.02.2018), a fost abrogat alin.(2) din art.143 Cod de procedură penală, care prevedea că, plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin.(1), se face din contul mijloacelor bugetului de stat.

Din considerentele expuse, Colegiul penal lărgit statuează, că decizia instanței de apel în cauza dată, este afectată de insuficiență în partea motivării soluției adoptate, ceea ce este incident cazului de casare invocat în speță și prevăzut de art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, iar erorile admise de către instanța de apel nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs, deoarece instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza și a se pronunța asupra legalității sentinței, substituind instanța care a judecat apelul, cu încălcarea prevederilor procesuale-penale la pronunțarea hotărârii judecătorești.

Colegiul penal lărgit consideră că, decizia instanței de apel în cauză urmează a fi casată parțial, în partea cheltuielilor judiciare, cu dispunerea rejudecării cauzei în această parte în instanța de apel, într-un nou complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă obligatoriu de prevederile art.436 Cod de procedură penală, care stabilește procedura de rejudecare și limitele acesteia, să înlăture erorile menționate, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate în latura neîncasării cheltuielilor de judecată și să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 Cod de procedură penală, ținând cont de motivele expuse în pct.7 din prezenta decizie.

8. În conformitate cu prevederile art.434, 435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău Popov Oleg, în cauza penală în privința lui *Dichii Mihail și Dabija Vadim*, casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2018, în partea neîncasării cheltuielilor de judecată și dispune rejudecarea cauzei, în această parte, de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Celelalte dispoziții ale hotărârii contestate se mențin.

Decizia nu se supune căilor de atac în partea dispusă rejudecării, în rest este irevocabilă, pronunțată integral la 08 august 2019.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Anatolie Țurcan

Elena Cobzac

Nadejda Toma

Victor Boico